

Dato: 30 mars 2020

Høring – nye eksamensordninger

Creo har i flere år arbeidet for å styrke de praktiske og estetiske fagene i grunnskolen. Vi mener de er viktige, ikke bare i seg selv og for seg selv, men også for å sikre et rikt, variert og velfungerende kulturliv i framtida. Dette gjelder både i det profesjonelle kulturlivet, som gjennomgående er på høyt internasjonalt nivå, men også i det frivillige, lokale kulturlivet. For oss er det viktig å påpeke at det humanistiske perspektivet, der dannelsesbegrepet står i sentrum, innarbeides så tidlig som mulig. Vi vil her forstå dannelsesbegrepet som en livslang utviklingsprosess, der ferdigheter og kompetanser på de åndelige, kulturelle og sosiale områdene står sentralt.

Vi var derfor meget skuffet da regjeringen la fram sin strategi for styrking av de praktiske og estetiske fagene nå i høst. Mange gode beskrivelser og mange fine mål, men få konkrete satsinger. Dette ble også etterlyst fra vår side. Vi er derfor glade for at kunnskapsdepartementet nå foreslår -forhåpentligvis som ett første element i en sterkere satsing på disse fagene - å innføre eksamen i de praktiske og estetiske fagene, slik at de blir en del av trekkordningen på ungdomstrinnet. Dette gjelder fagene kroppsøving, mat og helse, musikk, og kunst og håndverk.

Creo er sterkt for innføring av eksamen i disse fagene. Tilbakemeldingene fra dem som har gjennomført forsøkene med dette er positive. Dette vil både øke vurderingskompetansen, status, utstyrssituasjonen og holdningene til fagene. Om regjeringen tar sine egne uttalelser på alvor om faglighet og økt kompetanse, må eksamen innføres.

Men eventuelle eksamensordninger må utformes på disse fagenes egne premisser. De modellene som til nå er prøvd ut er bygget på eksamener i teoretiske fag, og passer derfor ikke like godt for musikk og andre estetiske fag. I disse fagene må elevens praktiske ferdigheter og estetiske vurderinger stå i fokus. Eksamen må ikke bli en muntlig teoretisk eksamen. Og i utformingen av eksamensformer må profesjonen bli lyttet til, det er lærerne selv som best kjenner fagene og elevene, og som best kan bidra til at dette faktisk blir en forbedring.

I rapporten *Vurderinger og anbefalinger fra eksamensgruppa* (Udir, 2019) understrekes nettopp betydningen av at eksamensordningene må utvikles på fagets premisser og at valg av eksamensform skal ta utgangspunkt i læreplan for fag. Som en konsekvens av dette anbefales større variasjon i eksamensformer og oppgavetyper. Praktisk eksamen i kunst og håndverk kan være en eksamensform som gir stort handlingsrom for prøving av kompetanse. I videregående skole har denne eksamensformen vært brukt i mange år. Dette kan også være en eksamensform som kan tilpasses elever med behov for særskilt tilrettelegging.

Creo mener det er riktig å inkludere kunst og håndverk og musikk i den framtidige eksamensordningen. Etter vårt syn er det svært alvorlig at rundt halvparten av lærerne som underviser i kunst og håndverk og i musikk ikke har studiepoeng i faget (Statistisk sentralbyrå, 2019). Det er videre grundig dokumentert at lærernes fagkunnskap har stor betydning for elevenes læringsutbytte. Vi tror bestemt at eksamen kan være en av flere brikker som må på plass for at a) myndighetene skal stille kompetansekrav til lærerne og b) skoleledere skal tilsette kompetente lærere og la dem undervise elevene i de fagene de har kompetanse i.

Innføring av eksamen vil også, som flere har påpekt, kunne bidra til større transparens og en profesjonalisering av lærernes vurderingspraksis. Dessuten vil tolkningsfelleskapet knyttet til vurdering og læreplan på tvers av skoler og landsdeler kunne utvikles. Det er en forskjell i vurderingspraksisen mellom fag med og fag uten eksamen. Vi mener elevene, også i kunst og håndverk og musikk, fortjener en kvalitetssikring av sin kompetanse gjennom summativ vurdering.

Vi argumenterer for at det å inkludere kunst og håndverk og musikk i fremtidens eksamensordning kan løfte fagenes status og gjennom dette også løfte elevenes læringsutbytte.

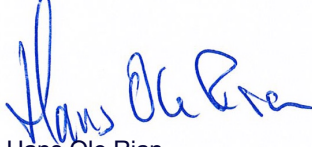
Men også andre viktige tiltak må gjøres. Creo mener det er feil å ikke innføre kompetansekrav for å undervise også i disse fagene, slik det er i andre fag. Lærernes formelle kompetanse for å undervise i disse fagene mener vi må være minimum 60 studiepoeng. Det vil garantert øke andelen musikk-, kunst- og håndverkslærere med faglig kompetanse.

Så må det satses på estetiske læreprosesser i lærerutdanningene, og dette må følges opp i de enkelte fagenes

læreplaner, og det må utvikles læremateriell. Det mangler i dag. Videre burde regjeringen foreslått, og i det minste vurdert, å utvide timetallet i musikk, når de i sin nye strategi selv påpeker at musikk har begrenset med timer.

I et samfunn preget av kompleksitet, større mangfold og en stadig raskere endringstakt er det et særlig behov for å styrke elevenes kompetanse i å forstå, tolke og reflektere kritisk over et mangfold av ytringsformer, herunder kunstneriske ytringer. De humanistiske fagene bidrar nettopp til en slik fortolkingskompetanse med stor verdi for demokratiet og samfunnsutviklingen framover. Derfor blir skole- og lærerutdanningspolitikken også viktig i diskusjonen om dannelse i en kulturpolitisk kontekst. Og det blir viktig i diskusjonene rundt hvem som blir våre fremtidige kunstnere og kulturarbeidere, og hvilke kompetanser og kunnskaper de skal besitte.

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "Hans Ole Rian".

Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur